

Oss op weg naar 2020

Voor u ligt de toekomstvisie van de gemeente Oss. Hierin geven wij aan welke ontwikkelingen we op de langere termijn voor Oss van belang vinden, waar we naartoe willen met onze gemeente. De toekomstvisie is richtinggevend voor de beleidsontwikkeling in de komende jaren.

Inhoudsopgave

Het manifest voor de toekomst	5
1 Duurzaamheid	9
2 Werken	11
3 Leven en wonen	19
4 Natuur en landschap	31
5 Vervolg: Oss maken we samen	37
Hoe kwam de toekomstvisie tot stand?	39

Leeswijzer

Na de inleiding geven we in 'Een manifest voor de toekomst' de visie op Oss. In hoofdstuk 1 gaan we kort in op het begrip duurzaamheid, een richtinggevend thema in de gemeenteraad. De visie is verder opgebouwd rond drie thema's die samen het hele gemeentelijke terrein bestrijken: economische ontwikkeling (hoofdstuk 2: Werken), sociaal-culturele ontwikkeling (hoofdstuk 3: Wonen en leven) en ecologische ontwikkeling (hoofdstuk 4: Natuur en landschap). Per thema passeren de vragen de revue die de raad zich stelde in de projectopdracht. Daarbij wordt de eerste vraag, naar de identiteit van Oss, steeds onder het kopje 'koers van de gemeente' vertaald in de vragen: Wat zijn we? Wat willen we uitstralen? Wat willen we bereiken?

De toekomst van Oss

In het voorjaar van 2003 besloot de gemeenteraad tot het maken van een toekomstvisie. Daarin moesten vier basisvragen beantwoord worden:

- Wat is de identiteit van Oss?
- Welke positie wil Oss innemen in de regio?
- Hoe zien wij de verhouding tussen stad en platteland, tussen stad en dorpen?
- Hoe zien wij de verhouding tussen gemeentelijke overheid en inwoners, en ieders verantwoordelijkheid daarin?

Inbreng van allen

De toekomstvisie is opgesteld na uitgebreid overleg met inwoners en organisaties uit de hele gemeente. Ook overleg met gemeenten om ons heen (overleg in het kader van de oriëntatie van het college op de regionale samenwerking) is van invloed geweest op de inhoud, met name waar het gaat om de regionale positie van Oss.

Na de consultatieronde, waarin zo'n 24 bijeenkomsten en gesprekken zijn georganiseerd, heeft de gemeenteraad zich gebogen over de opbrengst: de meningen, ideeën en wensen voor de toekomst van Oss. Na twee discussiebijeenkomsten stelde de gemeenteraad de conceptvisie in juli 2004 vast. In december 2004 is de visie (na inspraak) definitief vastgesteld.

Nieuwe visies

Naast de toekomstvisie werken we momenteel ook aan een ruimtelijke structuurvisie en een sociale visie. Deze gaan dieper in op de doelstellingen op de langere termijn. In 2005 worden deze visies afgerond.

Met name rond de structuurvisie is de discussie al gaande. De doelstellingsnota, die leidend is voor het ontwerp van de structuurvisie, heeft de raad tegelijkertijd met de

concepttoekomstvisie vastgesteld. Beide stukken zijn inhoudelijk op elkaar afgestemd, waarbij de doelstellingen uit de toekomstvisie in de doelstellingennota hun ruimtelijke vertaling krijgen. Zaken als de regiofunctie van Oss, de kwaliteit van het buitengebied, leefbaarheid van de dorpen en woningbouw komen in beide stukken op hun eigen niveau aan de orde.

Tot slot: met 'Oss' bedoelen we de hele gemeente Oss (bedoelen we de stad dan schrijven we de stad Oss of de kern Oss). Met 'gemeente' bedoelen we de gemeentelijke overheid en haar ambtelijk apparaat, naast het gemeentelijk grondgebied (wat voor zich spreekt). Met 'de gemeente Oss' bedoelen we de hele gemeente met haar inwoners, organisatie en bedrijven als geheel.

De toekomstvisie begint met het 'Manifest voor de toekomst', waarin we kernachtig de hoofdlijnen van de toekomstvisie weergeven.

Een manifest voor de toekomst

OSS 2020

De potenties van stad en platteland benutten

Wij gaan aan de slag met de energieke stad en de landelijke dorpen van Oss, de sterke kanten van onze gemeente.

Levendig en eigentijds

We willen werken aan Oss als een stad met een levendig, eigentijds karakter, waar altijd wat te doen is voor de bewoners en de mensen uit de wijde omgeving, waar voorzieningen, cultuur en winkels voor iedereen iets te bieden hebben, waar het goed wonen en werken is voor iedereen en waar het aantrekkelijk en veilig is om te verblijven. Maar we willen ook werken aan Oss als een vitale, economisch sterke stad waar krachtig ondernemen en gevarieerde werkgelegenheid samengaan met bereikbaarheid, sociale samenhang, een duurzaam milieu en veel groen en natuur.

Het buitengebied De andere potentie van Oss ligt in het weidse, landelijke buitengebied van de gemeente waarin tal van kleine kernen (waaronder twee historische stadjes) uitgestrooid liggen in een gevarieerd landschap. Daar willen we werken aan het behoud van het schilderachtige platteland met zijn rust en ruimte, aantrekkelijke kleinschalige toeristische voorzieningen en aan de ontplooiing van levenskrachtige dorpen met een bruisend ondernemersklimaat en verenigingsleven.

Duurzaamheid Wij willen werken aan een duurzame gemeente waar personen, maatschappelijke instellingen en bedrijven zich kunnen ontplooien, zonder afwenteling van de negatieve gevolgen van bezigheden op andere mensen (hier of elders in de wereld), regio's of generaties.

Oss maken we samen Dat vraagt om een weloverwogen balans en om afwegingen van alle betrokkenen, tussen ecologie en bedrijvigheid, tussen initiatieven van bewoners, organisaties en bedrijfsleven, en initiatieven van de gemeentelijke overheid. Dat vraagt ook om het nemen van de eigen verantwoordelijkheid van initiatiefnemers en bewoners voor hun situatie en hun omgeving. Maar dat vraagt vooral om voortdurende bijdragen van alle betrokkenen aan de constructieve gedachtenwisseling over de toekomst van onze gemeente. Want: Oss maken we samen.

Wij willen voor 2020 het volgende bereiken:

Een krachtige stad

- De stad**
- die een aantrekkelijk centrum heeft waar het goed winkelen en aangenaam verblijven is;
  - die ruimte biedt aan grote culturele en sportieve evenementen;
  - die een regionale functie vervult als het gaat om winkelen, recreatie en uitgaan;

- die alle belangrijke voorzieningen binnen haar grenzen heeft, voor inwoners van de eigen gemeente en de regio;
- die een verder ontwikkeld bedrijfsleven heeft met variatie in werkgelegenheid en samenwerkingsverbanden met onderwijs en gemeente in bijvoorbeeld een kenniscentrum;
- die goed bereikbare duurzaam ingerichte industrieterreinen heeft, beheerd en onderhouden door parkmanagement.

Vitale dorpen

- De dorpen
- waar inwoners, verenigingen, ondernemers en gemeente samen invulling geven aan het sociale klimaat en gemeenschappelijke activiteiten;
  - waar binnen samenwerkende clusters van kernen basisvoorzieningen te vinden zijn, gericht op zorg en ontmoeting;
  - waar de verbindingen met de stad en met voorzieningen in andere dorpen goed zijn.

Een actieve gemeente

- De gemeente
- die een samenleving vormt met ruimte voor iedereen, waar inwoners en verenigingen initiatieven nemen tot maatschappelijke activiteiten en leefbaarheid;
  - die een sociaal beleid heeft gebaseerd op solidariteit, ondersteuning van eigen initiatief en ondersteuning van kwetsbare groepen;
  - die een samenleving vormt waar culturele verschillen zorgen voor versterking en verlevendiging van de gemeenschap;
  - die wonen in allerlei variaties kent voor alle bevolkingsgroepen, met voldoende woonruimte voor starters en ouderen;
  - die een groots buitengebied heeft waarin landbouw, natuur en recreatie naast elkaar en in verschillende combinaties hun plek hebben;

- die een toeristische sector heeft, die met kleinschalige voorzieningen in en om de dorpen en langs de Maasoever aan eigen inwoners en bezoekers de gelegenheid biedt om te genieten van rust en ruimte in het buitengebied;
- die een uitgebreid kwaliteitsnetwerk heeft van routes en recreatiemogelijkheden in stad en buitengebied.

De overheid *Een gemeentelijke overheid*

- die actief zoekt naar samenwerkingsverbanden die kansen bieden voor gewenste ontwikkelingen;
- die investeert in relaties binnen de gemeente (inwoners, organisaties, bedrijfsleven, instellingen) én buiten de gemeente (provincie, grote gemeenten, buurgemeenten, hoger onderwijs);
- die ruimte biedt voor innovatie en die creatief meedenkt bij initiatieven, waarbij regels het kader zijn voor initiatieven en niet om ontwikkelingen tegen te houden;
- die ruimte biedt aan inwoners en organisaties voor eigen initiatief, maar daarbij ook duidelijk grenzen aangeeft én bewaakt;
- die bij dat alles waakt voor duurzame ontwikkeling en leefkwaliteit, nu en in de toekomst.

De betrokkenen *Inwoners, organisaties en bedrijven*

- die ook zelf verantwoordelijkheid nemen voor hun situatie en omgeving;
- die daarin samenwerking met gemeente en anderen aangaan;
- die een bijdrage leveren aan een duurzame ontwikkeling door ook in de eigen omgeving te streven naar behoud en verbetering van kwaliteit;
- die blijven meedenken over de toekomst en toekomstige ontwikkelingen binnen de eigen gemeente.

1 Duurzaamheid

De gemeenteraad vindt een duurzame ontwikkeling van groot belang. Dat betekent: behouden en ontwikkelen van belangrijke waardevolle aspecten in de gemeente, gaan voor oplossingen die ook op de lange termijn waarde hebben en ontwikkelingen op het ene terrein niet ten koste laten gaan van ontwikkelingen op het andere. Kwaliteit is belangrijk, of het nu gaat om economische, sociale of ruimtelijke ontwikkeling.

Milieuvisie

De gemeenteraad heeft zich in de Milieuvisie uitgesproken over het belang van duurzaamheid. De Milieuvisie definieert duurzaamheid als: 'het naar de toekomst garanderen van leefkwaliteit'. Leefkwaliteit staat voorop als het gaat om duurzaamheid. Leefkwaliteit nu én in de toekomst.

Leefkwaliteit en toekomst

De mens centraal

Leefkwaliteit is in de definitie het centrale begrip. Daarmee staat de mens voorop. Naast milieu en natuur zijn voor die leefkwaliteit ook sociale, ruimtelijke en economische omstandigheden belangrijke voorwaarden. Het tweede kernbegrip is toekomst: niet alleen nu maar ook in de toekomst moet die leefkwaliteit gegarandeerd worden. Dat betekent dat bij maatregelen en initiatieven ook toekomstige effecten meewegen.

Duurzaamheid is kiezen voor kwaliteit, en kiezen voor oplossingen die ook op lange termijn hun waarde houden. Zoeken naar vernieuwing, innovatie, is van wezenlijk belang.

Leefkwaliteit is per definitie een subjectief begrip, omdat dit voor een groot gedeelte afhankelijk is van de beleving van betrokkenen. Het is dan ook belangrijk om in gesprek met betrokkenen, bijvoorbeeld inwoners van een wijk of ondernemers op een industrieterrein, samen te bepalen welke kwaliteit we nastreven.

Basiswaarden

Inbreng van de overheid

Dat neemt niet weg dat de overheid een aantal basiswaarden inbrengt. Voor gezondheid, veiligheid en milieueisen, bijvoorbeeld, neemt de overheid haar verantwoordelijkheid en bepaalt zij een minimumniveau. Uitgangspunt is dat verbeteringen op het ene terrein niet ten koste van andere terreinen gaan. Daardoor bereiken we ook over het gehele gemeentelijke terrein een duurzame ontwikkeling.

Duurzaamheid en leefkwaliteit zijn in de milieuvisie verder omschreven. Het is zaak de uitwerking hiervan snel ter hand te nemen.

2 Werken

Naar een duurzame economische ontwikkeling

Gezonde groei

Een duurzame economische ontwikkeling betekent voor ons: werken aan een gezonde groei van bedrijvigheid en welvaart, waarbij de keuzes ook op langere termijn houdbaar zijn. Dat betekent kiezen voor kwalitatieve oplossingen die niet alleen nu maar ook in de toekomst bijdragen aan de economische vooruitgang. We willen zuinig zijn met beperkte voorraden als (drink)water, fossiele brandstof en open ruimte. Een duurzame economische ontwikkeling mag niet ten koste gaan van sociale ontwikkeling of ecologische waarden, maar draagt daar waar mogelijk juist aan bij. Om dit te bereiken zoeken wij verdere samenwerking met het bedrijfsleven en werken we gezamenlijk aan een duurzame ontwikkeling.

Koers van de gemeente

Oss is sterk als moderne industriestad. De historie maakt duidelijk dat de stad Oss groot is geworden door de industrie, met name door de voedingsindustrie en de farmaceutische industrie. Oss kent inmiddels verschillende grote nationale en internationale bedrijven.

Economie als motor

Economie is de motor van de gemeente en daarmee belangrijk voor een duurzame ontwikkeling van de gemeente. We hebben kwaliteit hoog in het vaandel: kwaliteit van bedrijventerreinen, van werkgelegenheid en van bedrijven, zodat die kwaliteiten ook op termijn het visitekaartje van de bedrijvigheid kunnen zijn. En kwaliteit van het stadscentrum als trekker voor detailhandel en andere voorzieningen, bijvoorbeeld op het gebied van uitgaan en cultuur. Voorzieningen en evenementen op het gebied van sport en cultuur dragen op hun beurt weer bij aan een gunstig vestigings- en woonklimaat.

Onze kracht

Als het gaat om uitbreiding en diversiteit zoeken we die vooral in verticale differentiatie: versterken waar we sterk in zijn en uitbreiding zoeken in aanvullende en aangrenzende sectoren. Dat betekent dat we blijven inzetten op ruimte voor voedings- en genotsmiddelenindustrie, farmaceutische industrie en logistiek. Vernieuwing kan bijvoorbeeld gevonden worden in de ontwikkeling van life science (combinaties van productie- en onderzoeksactiviteiten in de bio-, agro-, voedings-, milieu-, en medisch/farmaceutische technologieën) en kennisontwikkeling.

Ook toerisme en recreatie bieden mogelijkheden voor een economische impuls in met name het buitengebied. Daarnaast zal de zorg in de toekomst nog belangrijker worden als leverancier van werkgelegenheid.

Economische ontwikkeling is een motor op een veel breder terrein dan alleen de economie, bijvoorbeeld door uitbreiding van werkgelegenheid en de betrokkenheid van het bedrijfsleven bij maatschappelijke activiteiten. Wij willen daarom maatschappelijk ondernemen stimuleren.

Industriegebieden

Hoogwaardige bedrijvigheid

Een duurzame economische ontwikkeling vraagt om duurzame bedrijventerreinen. Bestaande terreinen zijn in 2020 opgeknapt en verbeterd en bieden door efficiënt ruimtegebruik plaats aan meer bedrijvigheid. Nieuwe bedrijventerreinen bieden plaats aan hoogwaardige nieuwe bedrijvigheid. Parkmanagement, waarin gemeente en bedrijven samenwerken, is een belangrijk instrument voor duurzame ontwikkeling en blijvende aantrekkelijkheid van bestaande terreinen. We zullen dan ook op alle grotere bedrijventerreinen komen tot gezamenlijk parkmanagement. Daarbij vinden wij niet alleen beheer van de bedrijventerreinen van belang, maar ook het gezamenlijk werken aan de duurzame ontwikkeling en het behoud van kwaliteit op de terreinen.

Bereikbaarheid

Verkeer en vervoer

De bereikbaarheid van Oss is een belangrijke voorwaarde voor de economische ontwikkeling. Daar werken we dan ook hard aan (haven, N329, A50, A59). Ook in 2020 moeten bedrijventerreinen en het centrum van de stad Oss goed bereikbaar zijn, aangepast aan de eisen die aan vervoer gesteld worden en met inzet van openbaar vervoer.

Kenniseconomie

Innovatie

Het economische veld is momenteel volop in beweging. De uitbreiding van de Europese Unie maakt het gemakkelijker om (delen van) productiewerkzaamheden te verplaatsen naar goedkopere landen. Voor Oss betekent dit dat de ingezette ontwikkeling naar meer kennisintensieve

arbeid des te belangrijker is, omdat een groot deel van de huidige werkgelegenheid bestaat uit productiewerk. De gemeente stimuleert en faciliteert deze ontwikkeling en zet in op innovatie, bijvoorbeeld door samenwerking te zoeken met hoger onderwijs en bedrijfsleven in omliggende grotere gemeenten.

Variatie in werkgelegenheid

Verbreiding

Om ook in de toekomst verzekerd te zijn van voldoende werkgelegenheid zoeken we naar verbreding van de bedrijvigheid. Daarbij denken we vooral aan sectoren die aansluiten bij de huidige bedrijfstakken in de gemeente, bijvoorbeeld diensten gerelateerd aan de bestaande sectoren.

Toerisme en recreatie

Buitengebied

Naast natuur en landbouw krijgen ook toerisme en recreatie hun plek in Oss. Het buitengebied biedt volop mogelijkheden waar in de toekomst bedrijvigheid ontstaat om fietsers en andere bezoekers mogelijkheden voor ontspanning te bieden. We zoeken daarin ook de grenzen op, bijvoorbeeld als het gaat om hergebruik van vrijkomende agrarische bedrijven.

Het buitengebied vraagt grotendeels om kleinschalige en extensieve recreatiemogelijkheden, waarbij we samenwerking zoeken met grootschalige verblijfsrecreatie in aangrenzende gemeenten (West Maas en Waal, Lith) om mensen die daar verblijven ook in ons gebied te laten recreëren. Daarnaast is in dit gebied ook kleinschalige verblijfsrecreatie mogelijk en ook nodig om toeristen en recreanten te trekken, denk aan kleine campings, hotels, bed en breakfast en dergelijke.

Op de zandrug maken we meer intensieve - ook grootschaliger - recreatie mogelijk.

De stad De stad Oss heeft de recreant en toerist een eigen scala aan voorzieningen te bieden, zoals horeca, theater, bioscoop en golfslagbad. We versterken deze recreatieve functie, ook voor bezoekers van de stad, door het stevig neerzetten en uitbreiden van culturele en sportieve evenementen.

In de combinatie tussen stad en buitengebied biedt Oss een uitgelezen en aantrekkelijke mix van activiteiten die we actief uitdragen.

Oss in de regio

Centrum in de regio Oss vervult van oudsher een regiofunctie voor de gemeenten in het Maasland. Daarbij gaat het vooral om winkelvoorzieningen en werkgelegenheid. Ook op het terrein van de volkshuisvesting heeft Oss gefunctioneerd als opvang voor inwoners (vooral starters) uit omliggende dorpen die in hun eigen dorp (nog) geen geschikte woonruimte kunnen vinden. Door deze positie kon in het Maasland een voorzieningenniveau tot stand komen waar iedereen, ook de eigen inwoners van Oss, van profiteert.

Behoud regionale functie

Investeren Oss wil de eigen regionale positie behouden. Daarvoor is investeren nodig: door het stimuleren van de bedrijvigheid en door een ontwikkeling van Oss als winkelhart van het Maasland. Regionale voorzieningen op het gebied van cultuur, sport en zorg horen thuis in zo'n regionaal centrum. Deze voorzieningen vinden hun plek in en rond het stadscentrum. We zetten in op behoud van aanwezige regionale voorzieningen en waar mogelijk uitbreiding daarvan. Daarbij gaat het om voorzieningen op het gebied van zorg, dienstverlening, onderwijs en cultuur. Onderdeel daarvan zijn de grote culturele evenementen, die we versterken en uitbreiden.

Stadscentrum

Multifunctioneel

Versterking, verbetering en uitbreiding van het stadscentrum van Oss en de verblijfsfunctie van dit gebied zijn noodzakelijk. Het multifunctionele karakter behouden en versterken we. Centra van middelgrote steden lopen het risico eenzijdig te worden, door verdere schaalvergroting (vertrek van voorzieningen naar grote steden) en functiesplitsing. Wij vinden voor de levendigheid en leefbaarheid van het centrum juist het multifunctionele karakter belangrijk en zetten in op behoud en waar mogelijk uitbreiding van de voorzieningen (ook non-profit). Het centrum heeft weinig zichtbare historie. Dat betekent dat we ruimtelijke kwaliteit in andere zaken moeten zoeken, passend bij het karakter van het Osse centrum. Wij zetten in op de parkfunctie in het centrum en kwaliteitsimpulsen in de openbare ruimte en bebouwing door bijvoorbeeld mooie, vernieuwende, kwalitatieve architectuur. We gaan voor een goed bereikbaar centrum met een gevarieerd aanbod en groene plekken, waar parkeren niet het beeld bepaalt maar wel voldoende aanwezig is. Een centrum dat ook ruimte biedt aan culturele activiteiten en grootschalige evenementen en dat levendig is door de gemengde functies: wonen, werken, winkelen en vrije tijd.

Samenwerking met andere regio's

Samen sterk

Oss ligt allang niet meer alleen in het Maasland. Als het gaat om de economische ontwikkeling zijn er relaties met de regio's om ons heen. Oss maakt deel uit van de stedelijke regio Waalboss, waarin de betrokken gemeenten (gebied Waalwijk, Den Bosch en Oss) in ruimtelijke zin afstemming zoeken onder regie van de provincie. Maar deze regio biedt meer mogelijkheden. Profilering als het gaat om economische ontwikkeling, waarbij de verschillende steden elkaar versterken, biedt kansen voor de toekomst, evenals samenwerking tussen de gemeenten en de ondernemers in de verschillende gemeenten.

Ook naar het oosten en zuiden liggen kansen. Met de komst van de A50 ontstaan nieuwe snelle verbindingen waar ook het bedrijfsleven van kan profiteren. Het is daarom goed om te onderzoeken welke mogelijke allianties met Nijmegen, Uden/Veghel en Eindhoven kansen bieden op een nieuwe impuls voor de economische ontwikkeling.

De gemeente Oss zoekt actief naar samenwerkingspartners met wie gezamenlijk meer te bereiken is. Een open oog voor kansen, opbouwen van relaties en netwerken en investeren in samenwerking zijn daarbij belangrijk. In het economisch beleidsplan onderzoeken we welke kansen er liggen en waar contacten gelegd moeten worden.

Europa

Steeds meer spelen ook Europese regio's een rol, met een sterke stimulans vanuit Brussel. Wij zoeken actief naar mogelijkheden van samenwerking en subsidieregelingen in Europees verband. Dat geldt niet alleen op het terrein van de economie, maar op alle terreinen waar mogelijkheden liggen.

Stad en dorp

Niet alleen de stad Oss kent de nodige bedrijvigheid, ook in de dorpen is volop activiteit. Vaak gaat het dan om kleinschalige bedrijvigheid of om werken aan huis.

Bedrijvigheid in dorpen van belang

De eigen kern

Ook in de dorpen is het van groot belang om economische activiteit in de eigen kern te houden. Bedrijven zorgen voor activiteit, levendigheid en ondersteunen het sociale leven in de kern. Het is belangrijk om de ontwikkeling te laten aansluiten bij de schaal van het dorp. Grootschalige bedrijven horen thuis in de stad Oss, op de daarvoor bestemde bedrijventerreinen. Kleinschalige bedrijvigheid

willen we in de dorpen stimuleren door met (potentiële) ondernemers mee te denken en mogelijkheden te zoeken. Zeker als het gaat om bedrijvigheid die ook het voorzieningenniveau in de kern ten goede komt (winkels en diensten) stimuleren wij deze zo veel mogelijk.

Buitengebied

Landschap

In het buitengebied blijft de landbouw een belangrijke economische drager én beeldbepaler van het landschap, met name in de kommen. De combinatie van landbouw en natuur (de boer als beheerder van natuur) en van landbouw en recreatie biedt agrarische bedrijven ook in de toekomst meer bestaansrecht en bestaanszekerheid. Daarnaast biedt het bedrijventerrein de Bulk ruimte voor bedrijven in Maaskant en lokaal gebonden bedrijvigheid.

Gemeente en inwoners

Relaties aangaan

De gemeente ziet een actieve, stimulerende rol voor zichzelf weggelegd op het terrein van de economie. Daarbij hoort ook het leggen van relaties met andere overheden en relevante organisaties. De vereniging van industriegemeenten is zo'n partner. Het leggen van relaties is belangrijk omdat daarmee ook meer kansen en mogelijkheden in beeld komen, bijvoorbeeld als het gaat om subsidies maar ook om kansrijke samenwerkingsmogelijkheden.

Duidelijkheid

Als de gemeente de grenzen opzoekt voor bedrijfsvestiging en -verandering, bijvoorbeeld bij vrijkomende agrarische bedrijven, betekent dit ook dat we die grenzen handhaven. Regels strenger stellen dan noodzakelijk, om er vervolgens soepel mee om te gaan, geeft naar onze mening verlies van kansen. Beter is het duidelijk te zijn over de werkelijke grens, gebaseerd op waarden die we willen handhaven of bereiken, en die vervolgens ook te handhaven.

3 Leven en wonen

Duurzame sociale ontwikkeling

Alle groepen

Om ook op sociaal terrein een duurzame ontwikkeling te bereiken vinden wij betrokkenheid bij de gemeenschap van wezenlijk belang. In onze samenleving leven verschillende groepen samen, mensen met verschillende cultuur, nationaliteit, leeftijd en leefstijl. Voor een samenhangende, duurzame gemeenschap is het belangrijk om basiswaarden te delen en respect te hebben voor ieders leefwijze.

Een duurzame gemeenschap biedt ruimte aan alle groepen om mee te doen, in het werk, op school, in buurt en vereniging, en biedt zorg aan mensen die dat nodig hebben.

Een duurzame sociale ontwikkeling draagt bij aan de ontwikkeling op andere terreinen: aan economische ontwikkeling – bijvoorbeeld door een goede aansluiting van het onderwijs bij de behoeften van de bedrijven – of aan de ecologische ontwikkeling door aandacht voor natuur- en milieueducatie.

Koers van de gemeente

Hecht en actief Oss is een sociale gemeente, dat is tijdens de bijeenkomsten rond de toekomstvisie met regelmaat naar voren gebracht. Een hechte gemeenschap, waar sprake is van betrokkenheid en verantwoordelijkheidsbesef. En een actieve gemeente die veel werk heeft gemaakt van de zorg voor mensen die het wat moeilijker hebben en daarbij actief investeert in het op peil houden en uitbreiden van de voorzieningen.

Dialogo Duurzame ontwikkeling vraagt erom dat maatregelen gericht zijn op zelfstandigheid en participatie op eigen kracht. Ondersteuning is waar nodig gericht op het herwinnen van die zelfstandigheid. Het vraagt ook een overheid die haar inwoners open tegemoet treedt en in dialoog met de bevolking het beleid vormgeeft. Met ruimte voor eigen inbreng en eigen invulling, waarbij de gemeente de gezamenlijke belangen bewaakt en faciliteert.

Zorg

Plek voor iedereen Het terrein van de zorg is volop in verandering. Mensen blijven langer zelfstandig en krijgen zorg aan huis. Tegelijkertijd doen we meer en vaker een beroep op mantelzorgers en vrijwilligers. De gemeente krijgt (zoals ook met de nieuwe Wet Maatschappelijke Ondersteuning) steeds meer verantwoordelijkheid voor de dagelijkse zorg van ouderen, gehandicapten en mensen met psychische problemen. Ons doel daarbij is: een plek voor iedereen in de Osse gemeenschap, ongeacht zijn mogelijkheden of beperkingen.

Die plek is in de eerste plaats de plek waar men woont: de buurt of het dorp. Voorzieningen in de buurt, bijvoorbeeld het buurthuis, moeten plaats bieden aan iedere inwoner en daar ook op ingericht zijn.

Die plek is ook de hele gemeente: in het gemeentelijk beleid scheppen we voorwaarden om ook mensen met een beperking de kans te geven deel te nemen aan het maatschappelijk leven. We zijn een solidaire gemeente waarin iedereen meedoet en niemand aan de kant blijft staan. Onze gemeente biedt in de toekomst voldoende steun, via collectieve en individuele regelingen, aan kwetsbare groepen om dit doel te bereiken.

Integratie en participatie

In de gemeente Oss wonen in 2003 ruim 12.000 allochtonen (mensen van wie ten minste één van de ouders in het buitenland is geboren). Van hen zijn 6.559 mensen (8,6%) van niet-westerse afkomst (bron: sociale monitor 2003). Over het algemeen gaat het goed met deze groep en is er ook betrekkelijk weinig sprake van spanningen tussen allochtonen en autochtonen. De huidige verscherping van de integratiediscussie maant echter tot waakzaamheid.

Meedoen

Kernbegrip bij integratie is naar onze mening participatie: meedoen in de samenleving. Op school, in de buurt, binnen verenigingen, op het werk. Niet de etnische afkomst staat voorop, maar de knelpunten en mogelijkheden die we daarin tegenkomen.

Vooraf jong en oud hebben onze aandacht. De jeugd verdient binnen het onderwijs alle kansen en de ondersteuning die nodig is. De ouderen, een groeiende groep, verdient zorg en opvang op een wijze die aansluit bij hun behoefte.

Multicultureel

Daarnaast blijven we het maatschappelijk debat over de multiculturele samenleving voeren om in de toekomst een gemeenschap te zijn waarin verschillen leiden tot een versterking en verlevendiging van de gemeenschap, en niet tot spanningen en problemen. Daarin spelen niet alleen de allochtone groepen een rol, maar ook de

autochtonen: integratie is iets waar we allemaal aan werken. Culturele activiteiten vervullen daarbij een belangrijke rol en verdienen onze steun.

Wonen

Variatie

Oss is een prettige woongemeente. Met zijn variatie aan wijken en buurten, de verschillen in woonmilieus in de verschillende kernen, is er voor de meeste inwoners een goede woning te vinden. Sociale woningbouw vraagt de aandacht, en met de extra inspanningen in de komende jaren werken we het tekort aan woningen voor starters, ouderen en mensen met een laag inkomen weg. Daarbij gaat het zowel om betaalbare huurwoningen als betaalbare koopwoningen. De aandacht op de langere termijn gaat dan uit naar het aanbrengen van meer variatie, aansluitend bij de leefstijlen van de inwoners. Steeds meer zoeken mensen sociale verbanden en woonomgeving uit op basis van hun manier van leven, hun belangstelling en voorkeuren. Overeenkomsten in inkomen, sociale of culturele achtergrond spelen een steeds kleinere rol. Wij vinden het voor de toekomst dan ook van belang om combinaties van woningen (groot/klein, goedkoop/duur, enzovoort) te realiseren in woonmilieus die aansluiten bij de leefstijlen van de inwoners.

Woonwensen

We schuwen experimentele woningbouw niet, om ook zo ruimte te bieden aan mensen die kiezen voor bijzondere woonvormen (bijvoorbeeld woongroepen voor ouderen) of bijzondere woningen.

Onderwijs

Hoger onderwijs

Ook in de toekomstdiscussie kwam de vraag naar hoger onderwijs in Oss weer aan de orde. Aansluitend op de kennisintensivering van het bedrijfsleven is de link met hbo en wo van belang. Tegelijkertijd is met de schaalvergrotingen in het onderwijs – universiteiten en hogescholen op korte afstand van Oss – de kans op realisatie

klein. We kunnen echter ook zonder eigen hogeschool de samenwerking met hogescholen in onze omgeving versterken. ROC De Leijgraaf is deze weg al ingeslagen, waarbij ook de mogelijkheid van een dependance in Oss niet is uitgesloten.

Wij stimuleren en ondersteunen deze samenwerking ook als gemeente. We streven naar goede samenwerkingsrelaties met hoger onderwijs in omliggende grote gemeenten, ook met het bedrijfsleven, en naar een grote diversiteit in het mbo in Oss.

Keuzemogelijkheden

Het voortgezet onderwijs in Oss is kwalitatief goed en vervult een functie voor het hele Maasland. Wij zien mogelijkheden voor versterking en vergroting van de keuzemogelijkheden van leerlingen. Doel is een voortgezet onderwijs dat elkaar niet beconcurrereert, maar samenwerkt en zich onderscheidt door inhoudelijke profilering. Het biedt daarmee leerlingen meer keuzemogelijkheden om de best passende opleiding te krijgen.

Het basisonderwijs maakt een ontwikkeling door waarin meer aandacht voor de sociale ontwikkeling van leerlingen en meer samenwerking vooropstaan. Die ontwikkeling is vooral zichtbaar in de Horizonscholen, waar instellingen en onderwijs elkaars burens zijn. Deze ontwikkeling zetten we door, waarbij in de toekomst de basisschool, naast het buurthuis, een plek van ontmoeting is en een motor van sociale activiteit in de buurt.

Cultuur en sport

Breed toegankelijk

Oss kent hoogwaardige sport- en cultuurvoorzieningen, met naast grote accommodaties (bijvoorbeeld de Rusheuvel of de Lievekamp) een breed toegankelijk aanbod. Activiteiten op deze terreinen leveren een belangrijke bijdrage aan gezondheid, ontwikkeling van de jeugd en onderlinge samenhang en betrokkenheid.

Wij ondersteunen en stimuleren een brede deelname aan sport en cultuur. Grote evenementen en aandacht voor hoogwaardig aanbod zien wij als een stimulans voor een breed publiek om zelf ook actief te zijn in sport en cultuur. Aandacht voor de historie, in landschap en kernen, maakt een belangrijk deel uit van onze cultuur. We willen aandacht houden voor het cultuurhistorisch erfgoed en het belang hiervan meewegen in toekomstige plannen.

Veiligheid

Leefbaarheid en welzijn

Een belangrijke basisvoorwaarde voor prettig wonen en leven is de veiligheid die inwoners ervaren in hun gemeente en hun directe woonomgeving. Deels is deze veiligheid objectief vast te stellen en komt deze tot uiting in bijvoorbeeld veiligheidsvoorschriften, rampenbestrijding en het opsporen en voorkomen van criminaliteit. Hier liggen duidelijke, vaak wettelijke, taken voor de gemeente.

Daarnaast speelt subjectieve veiligheid een belangrijke rol: voelt men zich veilig en wat maakt dat inwoners zich veiliger kunnen voelen? Dit maakt een wezenlijk deel uit van leefbaarheid en welzijn in buurten en dorpen en daaraan willen we samen met wijk- en dorpsraden, inwoners en andere organisaties vorm geven.

Buurt, wijk, dorp

Elkaar kennen

Sociaal beleid komt bij elkaar in de buurt of het dorp. Hoeveel een gemeente ook investeert, uiteindelijk kunnen alleen de inwoners zelf zorgen voor een goed sociaal klimaat waarin iedereen zich thuisvoelt. De grote (onbetaalde) inzet van vrijwilligers en mantelzorgers verdient onze waardering, ondersteuning en facilitering. Onderlinge betrokkenheid en ondersteuning, burenhulp en sociale contacten bestaan slechts als men elkaar kent en ontmoet. Ontmoetingsplaatsen, zoals school en buurthuis, vinden wij om die reden belangrijk.

Daarnaast manifesteren ontwikkelingen en problemen zich juist in buurten en wijken. Vermaatschappelijking van de zorg betekent een toename van mensen met een beperking in de wijken. Wrijvingen tussen culturen, of juist het samengaan ervan, vindt plaats in de buurt en straat. Daarom zoeken we oplossingen op het niveau van de buurt, waarbij de inwoners een belangrijke stem hebben en een bijdrage kunnen leveren.

Ondersteuning

De gemeente wil de inwoners hierbij ondersteunen en mogelijkheden in handen geven. Betrokkenheid bij buurt en buurtbewoners is afhankelijk van de mate waarin mensen zich verantwoordelijk weten voor hun omgeving en daar ook daadwerkelijk invloed op uit kunnen oefenen. Dorps- en wijkraden spelen daarbij een belangrijke rol. Wij willen de positie, de kracht en de deskundigheid van de wijk- en dorpsraden verder versterken. Daarbij bieden we vooral ook ondersteuning bij het tot stand brengen en in stand houden van de binding tussen wijk- of dorpsraad en hun achterban.

Oss in de regio

Voorzieningen

Een sociale gemeente stelt zich ook ten aanzien van haar burensociaal op. Gaat het om de grotere (deel)regionale voorzieningen dan vervult Oss ook een taak voor de omliggende kleinere gemeenten. Deze regionale voorzieningen horen thuis in de stad Oss.

De gemeente spant zich in voor het behoud en waar mogelijk de uitbreiding van de grotere instellingen in Oss.

Samenwerking

Op de schaal van het Maasland vinden wij samenwerking met de andere gemeenten van groot belang. Op tal van terreinen houden vraagstukken niet op bij de grens van de gemeente.

Veel instellingen werken inmiddels regionaal en hebben te maken met verschillende gemeenten.

In de afstemming en de aansturing van het door regionale instellingen uitgevoerde beleid biedt samenwerking vele voordelen.

Ook in de uitvoering zijn er kansen om gezamenlijk meer te bieden en meer te bereiken met dezelfde inzet.

Stad en dorp

Gemeenschapszin

In een van discussies in de gemeenteraad is de basis voor leefbare dorpen als volgt samengevat: 'een dorp is leefbaar als er een kerk, een kroeg, een school en een voetbalvereniging is'. In meer algemene termen: een dorp vraagt gemeenschapszin, een plek voor ontmoeting, ruimte voor de jeugd en sociale activiteit. Voor een belangrijk deel zijn deze zaken afhankelijk van de inzet van eigen inwoners en ondernemers.

De gemeente heeft vooral tot taak om de basisvoorwaarden te scheppen en de inwoners te ondersteunen bij hun initiatieven.

Samen sterk binnen de clusters

Kleine kernen

Ook nu al zijn de kleine kernen gegroepeerd, waarbij inwoners uit de kleinste gebruikmaken van voorzieningen in de grotere kernen. Deze koppeling biedt kansen om gezamenlijk meer activiteiten, binnen voorzieningen en verenigingen, in stand te houden.

Profit-voorzieningen

Winkels

Als het gaat om profit-voorzieningen (winkels) in dorpen en wijken, zijn gemeente en inwoners vooral afhankelijk van ondernemers. De schaal is daarbij belangrijk: is er voldoende markt? Gezien de schaalvergroting en toenemende mobiliteit worden winkelvoorzieningen in kleine kernen steeds minder aantrekkelijk voor het bedrijfsleven. Tegelijkertijd kunnen diensten en ook boodschappen steeds meer en vaker aan huis worden

geleverd dankzij internet en ICT. Dat biedt mogelijkheden om ook minder mobiele groepen in de dorpen en wijken te voorzien van de nodige diensten. Wij stimuleren ondernemers die in de dorpen of wijken willen starten en zoeken naar nieuwe wegen om ook minder mobiele groepen de mogelijkheid te bieden gebruik te maken van dagelijkse diensten.

Non-profitvoorzieningen: basisniveau

Gezamenlijk aanbod

Als het gaat om de non-profitvoorzieningen spelen wij als gemeente wel een rol. De vraag naar een minimumschaal voor deze voorzieningen is moeilijk te beantwoorden. Dit is immers afhankelijk van wat je (financieel) voor een voorziening over hebt.

We vinden het beter om inhoudelijk te kijken wat belangrijk is en om op basis van de werkelijke mogelijkheden daarin keuzes te maken. Zo werken we gaandeweg aan het juiste niveau in elke wijk en elk dorp. Als het gaat om de schaal sluiten we aan bij de werkgebieden van de wijk- en dorpsraden. Dat betekent dat de clusters van dorpen samenwerken en gezamenlijk het aanbod realiseren dat gewenst is.

In wijken en dorpenclusters vinden wij in ieder geval van belang:

- Buurthuis** - Een buurthuis of wijkcentrum, dat vooral ruimte biedt aan de wijk- en dorpsgerichte activiteiten en daarnaast ook het verenigingsleven onderdak biedt. Een wijkcentrum biedt ruimte aan alle inwonersgroepen en kan indien nodig ook basis zijn voor spreekuren, zorg enzovoort.
- Zorg** - Een steunpunt voor zorg, waarbij we overigens mede afhankelijk zijn van andere partijen. Basisgezondheidszorg (huisarts), zorg voor ouderen en kinderverzorg (consultatiebureau) moeten dicht bij huis geleverd worden.

Basisschool - Basisonderwijs, omdat het belangrijk is dat kinderen in hun eigen omgeving naar school kunnen en om het wonen in de dorpen ook voor jonge gezinnen aantrekkelijk te houden.

Verdere mogelijkheden zijn vooral afhankelijk van initiatieven vanuit de gemeenschap. Deze kleuren de leefbaarheid in en maken dorpen en wijken vitaal. De gemeente ondersteunt initiatieven waar mogelijk. Dat betekent onder andere dat we regelgeving rond bijvoorbeeld evenementen of bedrijfsvestiging niet ingewikkelder maken dan strikt noodzakelijk op basis van wetgeving en veiligheid.

Bereikbaarheid

Openbaar vervoer Niet alle voorzieningen zijn in de dorpen te realiseren, maar ze moeten wel bereikbaar zijn voor hun inwoners. Wij vinden een goede verbinding tussen dorpen en stad dan ook van groot belang. Naast verbindingen voor fiets en auto streven wij naar een goede verbinding met openbaar vervoer tussen de kernen en voorzieningen (in grotere kern of stad).

Wonen

Meer woningen In de afgelopen periode is betrekkelijk weinig gebouwd in de dorpen. Vooral woonruimte die geschikt is voor starters en ouderen is onvoldoende aanwezig. Voor een blijvend gemengde bevolkingssamenstelling is dit wel belangrijk. Omdat in de praktijk niet alleen de eigen inwoners vrijkomende woningen bezetten (en dat is een gezonde situatie) is het nodig om enige uitbreiding mogelijk te maken. Daarom is het uitgangspunt 'groei voor migratiesaldo 0' voor ons niet houdbaar. In de structuurvisie onderzoeken we welke mogelijkheden er zijn om bij de dorpen meer woningbouw mogelijk te maken.

Gemeente en inwoners

Alleen inwoners kunnen zorgen voor een goed sociaal klimaat, door verantwoordelijkheid te nemen voor hun omgeving, door actief te zijn in buurt en vereniging, door acceptatie en respect voor elkaar. De gemeente stimuleert deze eigen verantwoordelijkheid en ondersteunt deze door daadwerkelijk invloed te geven aan inwoners als het om hun eigen woonomgeving gaat. We doen dat door activiteiten van verenigingen te ondersteunen en het gesprek gaande te houden over de sociale ontwikkeling in al haar facetten.

Taak van de gemeente

Soms zijn problemen dermate ernstig of groot dat ze niet in dit verband, samen met inwoners, opgelost kunnen worden, bijvoorbeeld problemen als vergrijzing of het voortijdig afhaken van jeugdigen. Daar heeft de gemeente een taak als het gaat om de organisatie van professionele inzet op het terrein van zorg en welzijn. De gemeente heeft niet altijd zeggenschap (zo sturen en financieren andere overheden bijvoorbeeld de ouderenzorg) maar de gemeente heeft wel de verantwoordelijkheid voor de afstemming en het samenspel tussen de verschillende voorzieningen. Wij voeren deze regie ook actief, waar nodig en nuttig samen met de buurgemeenten. Dat vraagt een actieve inzet waarbij de gemeente met name de rol van regisseur verder ontwikkelt en afspraken maakt met instellingen over ieders rol en verantwoordelijkheid hierbij.

Verder houdt de gemeente ook in de toekomst bijzondere aandacht voor kwetsbare groepen, door binnen algemene voorzieningen en activiteiten ook voor hen ruimte te scheppen en waar nodig door extra ondersteuning.

4 Natuur en landschap

Duurzame ontwikkeling van natuur, landschap en ecologie

Bij duurzame ecologische ontwikkeling gaat het om zaken als het bestrijden en voorkomen van vervuiling, bescherming van dieren en planten, en zuinig energiegebruik.

Daarnaast vinden we een duurzame relatie tussen landbouw, recreatie en natuur een belangrijk onderdeel van deze pijler. Natuur en ecologie dragen bij aan de leefkwaliteit: door de open ruimte, door de mogelijkheden die ze bieden voor gezonde ontspanning en door een gezonde leefomgeving. Om die waarden ook in de toekomst te garanderen kiezen we voor recreatiemogelijkheden die het natuurlijk evenwicht in de verschillende gebieden niet verstoren. Ook kiezen we voor combinaties van landbouw en natuur, zodat de landbouw nieuwe functies krijgt en we de natuur in de landbouwgebieden meer ruimte geven.

Koers van de gemeente

Ecologische waarden

Oss kent vele kostbare plekjes. Een groots landschap, met ruimte voor landbouw en natuur. Het bewaren van dat kostbare voor de toekomst is een opdracht die we onszelf stellen. Daarbij concurreren natuur, landschap en ecologie bij voortdurend met wonen en economie. We stellen ons tot doel om ontwikkelingen zodanig te sturen dat belangrijke ecologische waarden behouden blijven. Daarbij is ook in de groene gebieden kwaliteit een belangrijk criterium. Soms betekent dat: de natuur haar gang laten gaan. Soms ook (bijvoorbeeld in de stadsparken en uitloopgebieden) vraagt dat een actieve invulling waarbij de gebruikswaarde de kwaliteit bepaalt.

Rust en ruimte

Rust en ruimte bepalen de beleving van het buitengebied van de gemeente Oss. En breed binnen Oss wil men dat zo houden. Tegelijkertijd maken we de kwaliteiten van het buitengebied toegankelijk voor eigen inwoners en bezoekers van buiten door de ontwikkeling van recreatieve mogelijkheden.

Balans

Daarbij gaat het steeds om de balans tussen enerzijds de recreatieve functie, met daarbij soms onvermijdelijk enige vorm van geluids-, verkeers- of lichthinder, en anderzijds het belang van de natuur en het landschap dat vraagt om hinder zoveel mogelijk te beperken.

Recreatie

Het grootse buitengebied van de gemeente biedt volop mogelijkheden voor recreatie. Wij ontwikkelen deze mogelijkheden verder en buiten ze uit. De natuur bepaalt de grenzen van de mogelijkheden: waar recreatie ten koste gaat van de natuur geven we voorkeur aan extensieve recreatieve mogelijkheden om mensen van die natuur te laten genieten, zonder deze geweld aan te doen.

Ontwikkelingen zien we vooral in de uitbreiding van kleinschalige recreatie voor eigen inwoners en bezoekers vanuit omliggende (vakantie)gebieden.

Op de dekzandrug (Herperduin, Geffense bosjes) maken we ook wat grootschaliger recreatie mogelijk.

Sport Sport is een belangrijke recreatievoorziening. Zowel voor bezoekers, bijvoorbeeld door te fietsen door een goed en veilig fietsnetwerk, als voor eigen inwoners als lid van een vereniging of als individu. Verenigingssport levert een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van de jeugd en de gezondheid van iedereen. Sportvoorzieningen passen goed in groene zones in en om de stad, waar ze behalve de kans om te sporten ook een bijdrage leveren aan een actieve beleving van het groen.

Reconstructie

Natuur De reconstructie en het buitengebied zijn richtingbepalend voor de ontwikkeling van het buitengebied. Mogelijkheden voor de landbouw, ook verbrede landbouw, en versterking van natuurlijke waarden door waar nodig bedrijven te verplaatsen, zijn daarbij belangrijk. Tegelijkertijd moeten financiële dragers gevonden worden voor noodzakelijke maatregelen. Dat willen we bijvoorbeeld doen door weloverwogen bouwen mogelijk te maken bij de dorpen.

Bodem, lucht, water

Leefkwaliteit De kwaliteit van bodem, water en lucht is een belangrijke factor als het gaat om leefkwaliteit en duurzaamheid van de gemeente. Gelukkig zijn er in Oss geen grote (vervuilings)problemen, en dat willen we zo houden. Om het milieu zo weinig mogelijk te belasten, stimuleren wij alternatieve vormen van energie. Bodem en water zijn inmiddels belangrijke uitgangspunten in ruimtelijke plannen. Door bebouwing en

gebruik aan te laten sluiten bij de natuurlijke ondergrond en daarin het water ruimte te geven, werken we aan een duurzaam landschap. De structuurvisie werkt dit onderdeel verder uit.

Verder komen de doelstellingen voor water in een apart waterplan aan de orde.

Oss in de regio

Samenwerking

Het buitengebied van Oss heeft een relatie met aangrenzende gebieden. Bij het beheer en de ontwikkeling van deze gebieden zoeken wij samenwerking met de betrokken gemeenten en de provincie. Deze samenwerking komt vooral tot uiting in het reconstructieproces. Wij willen daarin optimaal participeren.

Ook op het gebied van recreatie en toerisme is die samenwerking onontbeerlijk; ze is inmiddels op gang gekomen. Wanneer wij kiezen voor kleinschalige en extensieve recreatie, waarbij tegelijkertijd een economische basis gevonden moet worden voor te ontwikkelen recreatieve bedrijvigheid, vinden we een verbinding met grote verblijfsrecreatie in onze omgeving noodzakelijk. Zodat we daadwerkelijk de bezoekers krijgen die nodig zijn voor het tot stand brengen en in stand houden van recreatieve bedrijven in het buitengebied en de dorpen.

Stad en dorp

Groene gemeente

Oss is een groene gemeente, zowel in het buitengebied als in de stad. Dat karakter behouden we. Dat betekent dat de stad haar groene plekken houdt. De gewenste verdichting, een gevolg van de wens om het buitengebied te sparen, betekent niet automatisch minder groen. Ook in een stedelijke omgeving is groen mogelijk, grootschalig in bijvoorbeeld het Sibeliuspark, kleinschaliger in groene ruimtes in het centrum. Ook bij nieuwe uitbreidingen, die

nodig zijn in verband met de woningbehoefte in de toekomst, blijft ruimte voor groen. Daarbij gaat het ons vooral om kwalitatief goede groenvoorzieningen.

De randen

Wij besteden bij de verdere ontwikkeling veel aandacht aan de randen van stad en dorp. Daar krijgt de overgang tussen bebouwing en open ruimte vorm. Ook is er ruimte voor sport, individueel (fiets- en skeelerroutes) en in verenigingsverband (sportvelden). Rond de stad kan deze invulling uitnodigen om gebruik te maken van recreatiegebieden om de stad. Rond de dorpen levert een goede invulling van de randen een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van het landschap. Dat geldt ook in de stad, waar we die stadsranden eveneens een recreatieve functie geven.

Gemeente en inwoners

Als het gaat om natuur en landschap waakt de gemeente vooral voor het behoud van de waarden die in onze gemeente aanwezig zijn. Een duurzame ontwikkeling vereist dat natuur en landschap als aanmerkelijk belang meewegen in afwegingen, bijvoorbeeld ten opzichte van meer individuele inwoners of ondernemingen. Het vereist ook een actieve rol waar ontwikkelingen ten koste gaan van de natuur, bijvoorbeeld bij het verplaatsen van bedrijven vanuit kwetsbare gebieden.

Milieubewustzijn

Ook inwoners en ondernemers spelen een rol op dit terrein, bijvoorbeeld als het gaat om natuur- en milieubewust handelen. De gemeente stimuleert een milieubewuste houding door projecten binnen het onderwijs aan te bieden, door voorlichting en door concrete projecten in buurten en dorpen.

5 Vervolg: Oss maken we samen

Nu de toekomstvisie is vastgesteld houdt het traject niet op. De toekomstvisie willen we vertalen in een aantal concrete acties die de komende jaren ter hand worden genomen. Daarnaast zullen we de doelstellingen en het begrip duurzaamheid uitwerken in concrete criteria, die tevens de mogelijkheid bieden ontwikkelingen te volgen en plannen te toetsen.

In de toekomstvisie geven we, naast inhoudelijke ontwikkelingen, ook aan hoe we ons als gemeente (bestuurlijk en ambtelijk) willen opstellen. We zullen dan ook aandacht besteden aan de manier waarop we dat in de komende jaren vorm geven.

Daarnaast willen wij structureel met inwoners en organisaties in gesprek blijven over de ontwikkelingen in de gemeente en de gewenste bijstellingen van de toekomstvisie. We doen dat door jaarlijkse gesprekken waarvoor we organisaties en inwoners uitnodigen om met elkaar van gedachten te wisselen over thema's die voortvloeien uit de toekomstvisie. Wij zullen dat doen onder de noemer 'Oss maken we samen'.

De toekomstvisie krijgt jaarlijks haar vertaling in de programmabegroting, waar de visie handleiding is voor de te maken keuzes.

Hoe kwam de toekomstvisie tot stand?

De toekomstvisie is tot stand gekomen via de volgende stappen.

1. Startdocument

In het plan van aanpak is gekozen voor een open discussie met de bevolking over de toekomst van Oss. Als achtergrond voor deze discussie is een werkdocument opgesteld, waarin de vier vragen van de gemeenteraad werden uitgewerkt in stellingen. Deze vier vragen waren:

- Wat is de identiteit van Oss?
- Hoe zien we onze positie in de regio?
- Hoe zien we de verhouding tussen stad en dorpen?
- Hoe zien we de verhouding tussen gemeente en inwoners en ieders verantwoordelijkheden?

2. Discussie met de bevolking

Tussen 12 januari en 8 maart 2004 zijn 24 bijeenkomsten, groot en klein, georganiseerd waarop inwoners en organisaties hun mening en ideeën over de toekomst van Oss gaven.

De resultaten hiervan zijn vastgelegd in een verslag en in een samenvatting die op 8 maart 2004 tijdens de slotbijeenkomst is gepresenteerd. Belangrijke items tijdens de bijeenkomsten waren: aandacht voor een gezonde economische ontwikkeling, versterking van het sociale karakter, behoud van de waarde van het buitengebied, leefbaarheid in de dorpen en wat meer durf bij het initiëren van ontwikkelingen.

3. Workshop voor raads- en collegeleden

Tijdens een workshop op 29 maart 2004 hebben raads- en collegeleden gediscussieerd over de inhoud van de toekomstvisie. Welke conclusies trekt de raad uit de inspraakbijeenkomsten? Wat is daarin belangrijk? Welke keuzes gaat de raad maken?

Besloten werd om enkele alternatieven te beschrijven, gebaseerd op de verschillende ideeën die naar voren zijn gekomen. Deze alternatieven moesten meer zicht bieden op de consequenties van keuzes en basis zijn voor de verdere discussie.

4. Toekomstbeelden

Als uitwerking van de vorige stap zijn vier toekomstbeelden beschreven, met daarin vooral de consequenties van de verschillende keuzes voor het gemeentelijk beleid:

- Oss als centrum voor de regio,
- Oss sociale stad,
- Oss dorpenstad,
- Oss actieve stad.

In een extra uitgebreide commissievergadering zijn de vier toekomstbeelden bediscussieerd. Daarbij werden de hoofdlijnen van de gewenste ontwikkelingen duidelijk. Deze komen vooral naar voren in de eerste twee genoemde toekomstbeelden. Uit 'Oss als centrum van de regio' komen: het belang van een voortvarende (en duurzame) economische ontwikkeling, versterking van de voorzieningen in de stad Oss ten dienste van de eigen én omliggende gemeenten en het zoeken naar samenwerking met grotere centra om ons heen op het gebied van economische ontwikkeling, onderwijs en kennisontwikkeling. Uit 'Oss sociale stad' spraken vooral de volgende punten aan: het sociale karakter van de gemeente, veel aandacht voor sociaal klimaat dicht bij huis, zeggenschap en eigen verantwoordelijkheid van inwoners voor hun eigen woonomgeving, solidariteit en ondersteuning van kwetsbare groepen en leefbaarheid in wijken en dorpen.

Daarnaast werd in de discussie duidelijk dat duurzaamheid een belangrijk leidend principe moet zijn in de verdere ontwikkelingen binnen de gemeente en daarom tot uitdrukking moet komen in de toekomstvisie.

5. Uitwerking van een conceptvisie

Alle discussies zijn uitgewerkt in deze toekomstvisie, die op 22 juli 2004 in de gemeenteraad aan de orde is geweest.

6. Vaststelling toekomstvisie

Na de formele inspraakprocedure (september/oktober 2004) heeft de gemeenteraad in zijn vergadering van 16 december 2004 de toekomstvisie vastgesteld.